

LUPATA

Apare în fiecare zi de încredere.
Abonament: 1 an 24 cor., 6 luni 12 cor.,
3 luni 6 cor. — România: 1 an 40 cor.
— Telexon Nr. 47—82 —

Proprietar: Dr. TEODOR MIHALI.
Director: Dr. ALEXANDRU VAIDA-VOEVOD.
Editor: Dr. AUREL IAD.

Redacția și Administrația:
BUDAPESTA, VII., István-ut 11
inserțiuni după învoiașă.
Scrisori neîncercate se refuză.

Polónyi.

(N.) Viitorul istoriograf al zilelor noastre va trebui să-i dedice un studiu temeinic biografiei lui Polónyi. Analizând cu de-amănuntul mentalitatea acestui fruntaș politician maghiar, istoriografii va ajunge să priceapă epoca în care Polónyi a putut ajunge ministrul de justiție al Ungariei.

Deputatul Lengyel Zoltán, dacă nu ar avea nici o altă calitate vrednică de remarcat, și-a câștigat prin demascarea lui Polónyi merite neperitoare. Căci Polónyi este chiar simbolul sistemului minciunii, falșificării de drept și escrocheriei politice, care dominează astăzi întreaga viață publică a Ungariei, drapându-se cu ciucurii fraselor bombastice „patriotice“.

Acest om și-a câștigat averea lăsându-se corupt și corumpând la rândul său pe alții, interpretând legea pozitivă în favorul întreprinderilor sale și angajând oamenii, să primească interpretarea sa perversă. A fost agent plătit al multor și multor întreprinderi murdare. Cine îi pune obstacole în calea „evoluției sale economice“ era strivit prin intrigă și viclesug meschin, căci Polónyi nu cunoștea scrupuli de ordin moral. Având conexiuni și în sus și în jos, găsea întotdeauna căi și mijloace spre a-și nimici contrarul. S'a cerut un adevărat eroism, ca cineva să cuteze a porni în contra lui Polónyi o luptă atât de energică și hotoată precum a pornit-o Lengyel.

Curajul acestuia cu atât mai mult e vrednic de recunoștința tuturor oamenilor de bine din Ungaria, cu cât pe atunci când s'a început această luptă pe viață și pe moarte, Polónyi era ministrul de justiție al țării.

Unul ori altul va fi moralicește nimic pentru totdeauna, acesta va fi rezultatul pozitiv al luptei. Credem, că de astădată adevărul va învinge. Căci Lengyel a început campania răzământându-se pe un complex de dovezi sdrobitoare, pe cari nici un șiretlic din lume nu le va putea paraliza. Ajuns la strâmtoare, Polónyi și-a luat refugiul la cel mai ticălos mijloc: a încercat să angajeze pentru bani martori falși în contra lui Lengyel. Ursita l-a ajuns.

El, care toată viața lui i-a încurcat pe alții în mreaja „dreptului“, de astădată s'a încurcat pe sine însuși.

Trebuie să recunoaștem, că noi dela început am privit cu cel mai viu interes campania lui Lengyel în contra lui Polónyi. Desvălirea celei mai recente crime alui Polónyi ne-a procurat însă cea mai mare satisfacție.

De nenumărate ori am fost noi Românii și ceilalți nemaghiari acuzați de presa și de oamenii politici maghiari, că denunțăm Ungaria în străinătate, că nimicim prestigiul patriei noastre în fața apusului civilizat.

Chiar și Polónyi s'a încumetat pe când era ministru de justiție să învinuiască pe unul dintre deputații noștri, care îi adresase o interpelație, că nu ar fi avut altă intenție decât să denunțe Europei „stările de drept“ din Ungaria.

Acum aceste „stări de drept“ le va putea cunoaște și aprecia întregul orbis terrarum.

Căci ceea-ce nouă, nemaghiarilor nimenea nu ne-ar fi crezut, a fost constatat prin martorii lui Lengyel, faptul că: *fostul ministru de justiție al Ungariei nu s'a sfiit să ofere bani spre a câștiga martori falși.*

Intr'o țară în care un atare om a putut fi ministru de justiție se poate să se întâmple orice fărădelege? Ce siguranță, ce respect față de lege, drept și dreptate poate să fie într'un stat unde atari indivizi pot ajunge în fotolii ministeriale? Așa se va întreba toată lumea din afară de globul unguresc. Și cum a putut un atare individ ajunge ministru?

Răspunsul nu-l va găsi decât temeinicul cunoscător al referințelor politice dela noi. Polónyi a putut să se ridice, să se valideze, să se înavețească numai mulțumită împrejurării, că era „mare patriot“, kossuthist și pricepea să ascundă toate infamiile sale în dosul perdelei de fraze șoviniste.

Oare pe compatrioții noștri maghiari nu-i va trezi la minte experiența ce au făcut-o cu Polónyi? Oare nu vor ajunge la convingerea, că orbirea lor șovinistă este mocirla din care se pot desvolta atari tipuri sociale? Ar fi timpul suprem să înlocuiască nefericiții de ei grandomania nebună a șovinismului, prin vederi dictate de mintea sănătoasă. Puțină nădejde nutrim însă, că s'ar putea întâmpla o atare minune. Polónyi se bucură de mare popularitate în cer-

curile partidului kossuthist, vrednic de un atare șef și vicepreședinte.

Noi îi compătimim pe compatrioții maghiari din toată inima pentru această *moral-insanity* socială-politică, dar ne și bucurăm când vedem atari stări bolnăvicioase în sânul coaliției, aducându-ne aminte, că: *quem deus perdere vult, prius dementat.*

Gura păcătosului. „Croatii și naționalitățile văd în aspirațiile lor naționale idei serioase și chiar de aceea ei și muncesc.“

La Maghiari aspirațiile naționale n'au decât un rol de balon: le umflă ca prin ajutorul lor să ajungi la poziție înaltă“.

De câte-ori am spus și noi același lucru? De câte-ori am spus, că boala șovinistă e alimentată de niște eroi de tufă cari își bat joc de idealuri și nu au durere decât pentru interesele lor egoiste? De câte-ori am spus aceste adevăruri — când nu ne era luată puțința, înfundați fiind în temnițele dela Vaș și Seghedin...“

De astă-dată nu o mai spunem noi, ci le spune „Pesti Hirlap“...“

Să le fi venit oare mintea, sau își vor fi pierdut și puțină câtă le mai rămăsese?

Patria salvată. În Boemia a apărut de curând o broșură politică: „*Tabloul suferințelor poporului slovac*“, în care se zugrăvesc amarurile ce au să le îndure Slovacii din Ungaria și se dă un tablou al multelor procese ce s'au pornit împotriva lor pentru „agitație“.

Ministerul de comerț, în înțelegere cu ministerul de interne, a oprit intrarea în Ungaria a acestei broșuri...“

Administrație coruptă. Congregația orașului Félegyháza în ședința sa dela 23 Iunie l-a suspendat din oficiu pe primarul orașului Szerelemhegyi Károly, despre care s'au constatat o mulțime de incorectități. Suspendarea nu s'ar fi făcut nici acum — deși lucrurile aceste se știau de mult — dacă nu s'ar fi descoperit un lucru grav, grav de tot în ochii patrioților coaliționiști: pe vremea ministerului „drabantilor“ a trimis comisarului regal Rudnay Béla un raport, în care spunea că la adunări nime nu are înaintea ochilor interesele obștei, ci numai interesele partidelor politice...“

Dacă dl Szerelemhegyi se făcea sâmbrias al patrioților coaliționiști ar fi cu siguranță

și astăzi primar, chiar de s'ar fi descoperit împotriva lui incorectități și mai grave, căci acesta e spiritul „puritan“ de care e pătrunsă astăzi administrația noastră.

Comisia pentru Cvotă și-a ținut eri prima ședință în care s'a ocupat cu stabilirea cvotei și fixarea termenului. Raportorul Földes Béla a făcut propunerile: 1. Cvota să se stabilizească pe timpul dela 1 Iulie 1907 până la 31 Decembrie 1916. — 2. Veniturile vămurilor să se folosească și pe viitor pentru acoperirea cheltuelilor comune. — 3. Cvota se stabilește în 32·29 la sută pentru Ungaria și 67·71 la sută pentru Austria.

Comisia a primit, cu 5 voturi contra 2 voturi, cele două propuneri dintâi, respingând propunerea a treia și acceptând și pentru viitor tot cvota veche.

Din Austria. În noul Reichsrath austriac se pregătește o reformă radicală a regulamentului Camerei, chemată să garanteze mersul regulat al dezbaterilor parlamentare. În înțelesul acestor reforme, comisia bugetară va fi îndatorită să-și prezinte raportul în termen de 6 săptămâni, altminteri Reichsrathul va fi îndreptățit să intre în discuția proiectului de buget și fără acest raport. Numai raportorul va avea libertate deplină a cuvântului.

Deputații nu vor putea vorbi decât trei sferturi de oră la discuția generală și 20 minute la discuția pe articole. Votare nominală nu se poate ordona decât la cererea alor 100 de deputați. Cei cari conturbă ordinea, se vor exclude dela ședință pe timp de 5 zile, în caz de recidivă pe timp de 14 zile. Deputații cari vor ofensa persoane cari nu fac parte dintre membrii parlamentului, se vor pedepsi cu o excludere pe timp mai îndelungat și suprimarea diurnelor.

Guvernul va mai prezenta un proiect de lege prin care se casează diurnele deputaților și se stabilește pe seama lor o leafă anuală de șapte mii de coroane.

Primarul Vienei, șeful partidului creștin-social Dr. Carol Lueger va prezenta Reichsrath-ului propunerea să se instituie din prilejul jubileului de șasezeci de ani al Majestății Sale un comitet de organizare, care să ia în mână aranjarea festivităților.

În zilele de 5, 6 și 7 Iulie se vor urma în Viena tratativele relativ la tranșacțiunea

economică. Ministrul-președinte Wekerle, miniștrii Kossuth și Darányi, și secretarul de stat Szterényi vor pleca în acest scop la Viena, în 4 Iulie după amiazi.

Obstrucția croată.

Lupta Croaților a intrat într'un stadiu nou de extremă gravitate. Drept răspuns la înlocuirea banului Pejacevici prin urgisitul Dr. Rakodczay, deputații croați au proclamat cea mai înverșunată luptă, cea mai hotărâtă opoziție parlamentară.

Ori cari ar fi măsurile guvernului, ei sunt hotărâți să se opună până în cele din urmă proiectului prezentat de ministrul Kossuth, care violează legea din 1868.

Demisia banului Croației va avea de urmare, probabil, și demisia guvernului croat și a mai multor comiți supremi. Se sunește chiar și de dizolvarea dietei croate, guvernul ungar, însă, cu greu se va hotărâ pentru acest pas fatal pentru el.

„Monitorul oficial“ de azi publică următoarele două autografe prealalte:

Iubite conte Pejacevici! În urma rugărilor prezintate prin prim-ministrul meu ungar te desărcinez în grație de postul de ban Croato-slavono-dalmatin și-ți exprim recunoștința mea pentru munca și zelul dtale, de cari ai dat întotdeauna dovadă.

V i e n a , 26 Iunie 1907.

Francisc Iosif m. p.

Wekerle Sándor m. p.

Iubite Dr. Rakodczay! La propunerea prim-ministrului meu ungar te numesc ban al Croației, Slavoniei și Dalmației.

V i e n a , 26 Iunie 1907.

Francisc Iosif m. p.

Wekerle Sándor m. p.

Noul ban.

Noul ban croat, Dr. Rakodczay, fost președinte al Curții de apel din Croația, va presta astăzi jurământul de fidelitate în mâinile Majestății Sale.

În ce privește atitudinea sa în conflictul croato-ungar, banul Rakodczay a făcut ur-

mătoarele declarații unui redactor dela „Wiener allgemeine Zeitung“:

„Mi se atribue tot felul de planuri și intențiuni draconice, declar însă că eu voi observa legile cu cea mai mare rigoare. De altminteri guvernul ungar în curând va avea prilej să se pronunțe în chestiunea programului meu.

„În ce privește chestiunea dizolvării dietei croate, acum nu pot să fac nici o declarație, decât că voi observa întotdeauna legile. Mâne voi presta Majestății Sale jurământul de fidelitate. La acest act va asista și ministrul-președinte Wekerle“.

Planurile guvernului ungar.

Un redactor dela „Bud. H-p“ a avut o — pretinsă — întrevedere cu un actual membru al actualului cabinet ungar, care i-a făcut următoarele declarații:

„Te-ai putut convinge că nu noi am provocat conflictul. Croații s'au îmbătat de iluzia unei Croații independente și-au formulat pretențiuni imposibile. Au ajuns să afirme chiar că au dreptul să prezinte proiecte de legi și în limba croată. Ei uită însă că Croația numai în urma legăturii sale cu Ungaria s'a putut feri și a-și asigura autonomia. Legătura aceasta cu Ungaria înseamnă pentru Croația viața, dezvoltarea, civilizația, iar tendințele panslave înseamnă robia și terorismul.

„În ce privește poziția guvernului croat, e cu puțință că și-au prezentat deja demisia lui Pejacevici, înainte de ce a demisionat acesta. În orice caz, membrii guvernului croat vor trebui să-și pună posturile la dispoziția noului ban. Noul guvern croat va avea o misiune grea. Înainte de toate, firește, se va căuta o aplanare pașnică a conflictului. Dacă nu va reuși pasul acesta, va urma al doilea: dizolvarea dietei croate.

„Repet, guvernul își va urma calea hotărâtă dinainte și, uzând de toate mijloacele legale, va face ordine în Croația“.

Atitudinea Croaților.

Eri după amiazi, deputații croați au avut o conferință lungă, care a durat dela orele 5 până la orele 9. În această conferință au discutat ținuta ce vor avea s'o observe în noua situație și au adus hotărâri în ce privește tactica zilelor următoare.

Comunicat oficios nu au dat și nu mai dau, ci-și țin toate hotărârile în secret. În-

FOIȚA ZIARULUI „LUPTA“.

Concertul din Blaj.

— Impresiile unui oaspe care a reușit să sosiască târziu. —

„A reușit“ să sosiască e, poate, prea mult zis și nu corespunde într-o toată adevărului, căci noi ne-am dat toată osteneala să sosim la vreme.

Pronia divină, însă, și direcția căilor ferate a voit-o altminteri. Trenul nostru sosi la Alba-Iulia cu o întârziere considerabilă, încât pierdusem legătura cu trenul ce pleacă de-aici spre Alba-Iulia. Două ceasuri am umblat după o birjă care să ne ducă până la Blaj, dar n'am dat de nici un birjar care să se fi angajat s'o facă. Era Duminică și caii obosiți.

Duseseră niște nuntași la biserică. (Am impresia, că sosind cevaș mai de vreme, mirele bucuros ar fi amânat nunta pe-a doua zi și ni-ar fi pus la dispoziție trăsura sa. Am văzut mireasa.) Abia pe la orele 7 seara am reușit să înduplecăm un birjar să ne ducă la Blaj, plătindu-i tarif dublu.

Călătoria noastră (eram trei inși, fără birjar. Cu birjarul cinci. Era turmentat rău, căci băuse la nuntă pentru doi. Poate și pentru mire. Am văzut mireasa.) până la Blaj coincide cu timpul în care a avut loc con-

certul. Dela orele 7 și 10 până la orele 10 și 15 m.

În tot drumul nostru nimic nou, până pe la Sântimbru, unde am zărit în iarba verde dela marginea drumului doi licurici strălucitori. (Până aici o dusesem numai în glume. De aici încolo, cale de o jumătate de cias ni-am perdut în reverii. Licuricii strălucitori ni-au adus aminte de doi ochi și mai strălucitori.)

Luna răsărise de mult. O lună curată și senină ca gândul și sufletul unei fete de cincisprezece ani. (Nu fac aluzii. Inșir impresiile din drum. Până a nu vedea frumsețile tinere din Blaj. [La acest loc nu sunt nici eu sigur dacă fac aluzii sau ba]. De mult nu mai călătorisem cu trăsura prin sate românești. (De mult, de mult, poate de-atunci de când am văzut pentru prima-dată cei doi ochi strălucitori a căror amintire mi-a răsărit vie la vederea licuricilor scânteiatori.)

Drumul e superb. Trecem ca 'n zbor. În urma noastră rămân câmpii înfloritoare, în fața noastră răsar altele. Și holde de grâu cu spice de aur. Și cucuruz de-o culoare verde ce nu se poate reproduce. Ici-colo zărim câte un drumeț, în margine de sat câte un evreu, cu trei-patru prunci în urma lui. (Neamul acesta de oameni se sporește de necrezut. Pe la începutul veacului XIX. nu erau în țară nici două milioane de ma-

ghiari. Statistioa de azi știe deja de vre-o 9 milioane.)

La Galtiu ne oprim pe-un moment înaintea cârcimei. Birjarului nostru îi venise dorul de-o gură de rachiu. (Poate își va fi adus aminte de mire. [Aceasta e ultima paranteză până la Blaj]. A băut două sau trei. Nu le-am numărat. Puteau fi și patru. . . (Punctele înlocuiesc de-cu parantezele.)

În depărtări se ridică niște umbre adânci. Birjarul ne spune că într'acolo sunt munți. Munții unde-și avea odinioară cuibul vestitul haiduc Dăianu. Acum însă nu mai sunt haiduci, ne spune tot birjarul. (Irevocabil ultima paranteză. Am un spirit pe care trebuie să-l fac... Nu mai sunt haiduci fiindcă nu mai au ce să le ia bieților oameni. Stăpânirea se îngrijește prin dările grele să nu mai aibă haiducii ce să ia).

Orele 9 și ceva. Ne apropiem de Crăciunel și, prin urmare, de Blaj. Incep din nou poveștile. Aduceri aminte din copilărie, din anii de școală. Toți trei am făcut liceul în Blaj. Au fost vremuri frumoase, bogate în întâmplări și mai triste și mai vesele, dar astăzi de-opotrivă de dragi. Aici veniam vara să „botanizăm“. Dincolo de pădure e cârciuma unde ne răcoriam pe lângă un păhărel de vin, nevăzuți de ochii profesorilor. Colo, în Târnavă tulbure umblam la scaldă. Fiecare pas ne redesteaptă amintiri nouă.

Satul ne revocă amintiri și mai multe. Colo

formațiunile noastre spun că deputații croați se pregătesc pentru cea mai îndârjită obstrucție tehnică. De pe acum redactează amendamentele ce se vor face la articolele proiectului de lege. Vor provoca neconținut votări nominale și vor ști să amâne votarea proiectului poate până cătră toamnă. În curând li-se va spori și numărul. În urma demisiei banului, vor demisiona, cu siguranță și comiții supremi Turkovich și Georgievici și șefii de secție Roi și Nicolici. Toți patru vor lua și ei parte în lupta Croaților pentru drepturile limbii lor.

Astăzi sunt în Budapesta treizeci de deputați croați, un număr de-ajuns pentru a putea susține obstrucția la care s'au angajat. Astăzi a sosit la Budapesta și episcopul-deputat Drohobeczký.

O voce croată.

Presă croată — dupăcum am amintit deja — a proclamat și ea cea mai vehementă luptă de apărare împotriva guvernului ungar. Ziarul *Hrvacka* anunță lupta aceasta cu următoarele cuvinte:

„Fotoliul de ban a fost deja profanat de faimosul conte Héderváry. Dacă se va urma abuzarea de demnitatea banului, poporul croat va fi nevoit să apuce acest fotoliu și să-l izbească de capul cuiva, chiar de s'ar prăpădi și Croația. E timpul suprem, să rupem odată cu constituționalismul acesta, care nu promovează decât corupția. Ruinele acestei constituții îi vor îngropa însă și pe cioclii“.

ROMÂNIA

O scrisoare a dlu Carp.

Am anunțat la timp, că guvernul va întocmi o comisiune pentru elaborarea proiectelor de legi agrare care se vor depune pe bioururile Camerei în sesiunea de toamnă.

În această comisie dl Sturdza și-a exprimat dorința de a intra și membri de-ai opoziției conservatoare.

Iată ce a scris dl Carp dlui Sturdza referitor la aceasta chestiune:

Domnule prim-ministru

Am comunicat comitetului dorința ce mi-ați exprimat de a vedea partidul conservator conlucrând la opera de reformă ce a întreprins partidul liberal. Am comunicat asemenea amicilor mei că, în mintea dvoastră,

această conlucrare s'ar manifesta prin intrarea noastră în o comisiune parlamentară însărcinată cu studiul soluțiilor ce propuneți.

După matură chibzuință ni s'a părut că sub forma aceasta nu se atinge țelul unei conlucrări a ambelor partide. A intra într'o comisiune aleasă de Cameră nu ar însemna alta decât că admiteți ca și minoritatea să fie reprezentată, ceea ce ar fi un progres fericit, în moravurile noastre parlamentare, dar nimic alt.

Conlucrarea însă, dela partid la partid, are o însemnătate mai mare și ea nu poate avea loc decât în forma următoare:

Să binevoiască partidul liberal a-și pregăti proiectele și a le comunica partidului advers, care, la rândul lui, ca partid, iar nu ca minoritate parlamentară, își va face contrapropunerile sale. În caz, când concesiuni mutuale ar duce la o înțelegere, numai atunci și numai așa s'ar putea vorbi de o conlucrare serioasă, făcută într'un mod demn de ambele partide.

Primiți, vă rog, d-le prim-ministru, încredințarea sentimentelor mele de înaltă considerațiune.

8 Iunie 1907.

P. P. Carp.

D. Sturdza luând cunoștință de răspunsul d-lui Carp i-a mulțumit verbal și a declarat apoi într'un cerc de deputați că e foarte mulțumit de această atitudine a conservatorilor.

Nu vor să intre în comisiune, dar vor da concursul în alte condițiuni, ceea ce este indiferent.

Principalul este că s'a dobândit concursul partidului conservator, — a adăugat dl Sturdza.

Comisiunea va fi constituită așa precum s'a hotărât de mult.

Deși dl Carp refuză să intre, va fi ales. Asemenea vor fi aleși și acei cari au luat cuvântul în ședința dela 13 Martie, adică d-nii Take Ionescu, Ioan Lahovary, G. Cantacuzino și C. Dissescu și probabil că afară de d. Cantacuzino ceilalți vor rămânea în comisiune.

Corpurile legiuitoare.

Interpelarea dlui Iorga la Cameră.

Ședința dela 12 | 25 c. a fost animată prin desvoltarea interpelației anunțate de dl

oaspeți. Ni-am făcut tualeta și-am grăbit în sala de concert.

Sosisem chiar la vreme. În momentul când am intrat, se terminase ultimul punct al programului.

„La vreme“ e pentru mine o vorbă mare. Am scăpat astfel de îndatorirea de a face eu critica prestațiilor muzicale și am scăpat, în acelaș timp, de primejdia amenințătoare de-a mă bama dovedind lumii că nu mă pricep la muzică... Așa, însă, lumea n'are dreptul să tragă la îndoială talentul meu de critic muzical.

Partea aceasta a concertului și a petrecerii vesele ce-a urmat, am rugat pe altul să ni-o facă.

Direcția noastră e veselă că am reușit să salvez reputația ziarului, să nu mă blamez prin lipsa mea de cunoștinți muzicale.

Eu închei, iar voi, iubii cititori și cititoare, ați scăpat de parentezele și punctele nesăbuite ale lui

Mefisto.

FRANZ JOSEF Apă purgativă

probată ani de zile cu cel mai bun rezultat.

N. Iorga, care luând cuvântul arată că datoria de căpetenie a Corpurilor legiuitoare de astăzi este de a realiza reformele, de care are nevoie țara.

Trecând la răscoalele țărănești d-sa spune că țaranul român este cel mai nenorocit și cel mai sărac din întreagă Europa, lucru, care dacă pentru prezent pare fără nici un interes, pentru viitorul țării este un rău foarte mare, căci razimul tuturor este țărănimea.

Țaranul român este sărac, incult și îndepărtat dela toate drepturile cetățenești. Originea răscoalelor este deci de a se căuta în sărăcia poporului și situația lui economică și nici decum nu poate fi atribuită instigatorilor ori pusă în spatele unora sau a altora. N'a fost deci nici o organizație a răscoalelor, ci izbucnirea lor se datorește trusturilor arendășești. Aci dl Iorga se ocupă pe larg de trusturile evrești din Moldova.

Trecând la înăbușirea răscoalelor face o comparație între mișcarea din sudul Franței unde încă au fost devastări și aduce ca exemplu încercările pacinice de liniștire ale guvernului, cari nici pe de parte nu pot fi asemănați cu măsurile îndârjite de reprimare, de care s'a folosit guvernul român nu atât în Moldova, cât mai ales în Muntenia unde s'au întâmplat cele mai crude asasinat, cu toate că omorurile săvârșite aci nu erau de mână de țaran român, ci erau făptuite de străini.

Trecând la al treilea punct al interpelării sale dl Iorga arată cum s'au făcut alegerile la Iași și cum a fost împiedecată alegerea colegului dsale dl A. C. Cuza. Oratorul încheie spunând, că și-a făcut datoria și doarește ca și guvernul să și-o facă.

La interpelația domnului Iorga răspunde ministrul de interne domnul Ion I. Brătianu spunând, că acuza ce i-se aduce guvernului referitoare la ingerințele în alegeri este nedreaptă.

Alegerile s'au făcut în mod cinstit, dovadă că toți fruntașii politici ai țării sunt în parlament.

În ce privește sprijinul dat de armată guvernului pentru potolirea răscoalelor, armata a dovedit, că știe să-și îndeplinească misiunea.

Desigur că s'au găsit oameni răi, cari n'au fost la înălțime între militari și funcționarii administrativi, dar nu trebuie aruncată vina asupra tuturor.

Suntem cu toții de acord, că baza o formează țărănimea — a zis ministrul — „de aceea guvernul se va interesa de dânsa“.

Intru-cât privește amnestia ministrul al zis, că este un act foarte grav, de aceea roagă majoritatea să aibă încredere în guvern, care trebuie să aibă în vedere siguranța statului și solidaritatea socială.

Senatul se ocupă de alegerea chestorilor și a diferitelor comisii. Se aleg chestori d-nii Pilat, Ghimpa, colonel Bădulescu și maior Văleanu.

În comisia de indigenate s'au ales I. Grădișteanu, Cantacuzino-Pășcanu, Chiriacescu, Cameniță, Episcopul Dunărei de jos, Eug. Ghica și Th. Dornescu.

Dl I. Grădișteanu, fost ministru a interpellat pe ministrul de războiu, dacă s'a luat măsuri de a scuti de prestații (robotă) pe soldații întrebuințați la potolirea răscoalelor.

Ministrul a rămas să se pronunțe, asupra acestei interpelații.

Ședința s'a închis la orele 4.

Noul scandal P. Ionyi.

Ziarul „A Nap“, în care apăruse articolul deputatului Lengyel prin care fostul ministru de justiție e acuzat că ar fi încercat să-l mituiască pe Varga Iozsef și Somogyi Ienő să facă împotriva lui Lengyel declarațiile compromițătoare publicate deja, — vine în numărul său de ieri cu o mulțime de noi amănunte interesante.

în căsuța cea vopsită întunecat locuia odinioară o fetiță tinăra de tot, idealul a multora dintre elevii liceului... astăzi mireasa fericită a unui mire și mai fericit. Dincolo, în altă casă, locuise alt ideal și colo una și dincolo iar alta.

La orele 10 și 10 m. fix cârnim în strada lungă. Nu se schimbă aproape nimic, decât, poate, noi cei cari căutam să descoperim schimbări. Intrați în stradă, zărim doi jandarmi împănați, cu baionetele în vârful puștii. Mai încolo alți doi, în fața otelului „Universul“ alți patru. Vor fi venit să mențină ordinea la recrutări, ne gândiam noi, sau se vor fi răscolat Grecii din Blaj. Pe urmă numai ne-am convins că au venit trimiși de conteie negru, care avea temeri mari că aici se va pune la cale o revoluție. N'a fost nevoie de ei. Furturi totuși sau sevărsit. Furturi de inimă și răpiri de liniște sufletească. Împotriva ochilor frumoși nu ne pot apăra nici chiar toți împănații contelui negru împreună, necum cei vre-o 32 de inși, câți venise din ordin mai înalt.

La orele 10 și 15 min. ni-am dat din trăsură și-am umblat să ne căutăm o cameră sau măcar un loc de culcuș... Nu știam că nu vom avea prilej și vreme să durmim. Mai întâi un chief cu prietenii, pe urmă, a doua zi, câteva vizite pe la coconite.

După multe alergări am descoperit o cameră mică ocupată „numai“ de alți cinci

Publică înainte de toate o declarație lungă a lui Varga Iozsef, în care acesta susține cu toată hotărârea că Polonyi într'adevăr i-a promis bani și un post dacă va face declarații împotriva lui Lengyel.

Varga declară că a fost primit de Polonyi în repeșite rânduri, mai pe urmă împreună cu Somogyi în locuința sa de pe insula Margareta—pe la miezul nopții.

„Pot să jur și eu înaintea tribunalului că toate s'au întâmplat după cum le-a povestit Varga—zice Somogyi în o declarație ce o publică tot „A Nap”. — Polonyi Geza și Polonyi Dezső l'au învățat pe Varga ce să spună. Pot să jur că în noaptea de Sâmbătă când am fost primit și eu de Polonyi, m'am convins că declarațiile lui Varga sunt adevărate și că Polonyi avea nevoie de martori falși”.

Varga povestește o mulțime de amănunte pentru a dovedi că într'adevăr a fost primit de Polonyi. Intre altele spune că-i zice mereu „Varga ă sēm”, i-a oferit țigări, i-a strâns cu efuziune mâna. Varga descrie cabinetul în care a fost primit, cărțile pe cari le-a răsfoit până să vie Polonyi.

Se provoacă pe urmă la hamalul nr. 675, pe care la sfatul lui Polonyi l'a trimis cu o scrisoare la el (Polonyi cerându-i ceva bani. Scrisoarea aceasta i-a fost dictată de însuși Polonyi Dezső și avea menirea de a preveni unor eventuale bănueli.

Intorcându-se hamalul, i-a spus lui Varga să se prezinte în persoană și i-a cerut totodată și plata sa pentru drumul făcut. Varga n'avea nici un ban și i-a spus că-i va plăti când se va folosi dela Polonyi Dezső. După câteva clipe s'a și întors și a intrat într'o barbierie unde a schimbat niște bani și l-a plătit pe hamal.

După articolul lui Lengyel Zoltán publicat în „A Nap”, Polonyi s'a grăbit să declare că a înaintat deja înaintea apariției articolului acuza sa împotriva lui Lengyel.

„A Nap” afirmă însă că Polonyi nu spune adevărul. Acuza amintită Polonyi n'a prezentat-o decât a doua zi dimineața, după ce toată noaptea a lucrat la ea. Dovadă că n'a fost redactată mai de vreme e că cele trei exemplare sunt scrise în grabă, toate trei de mâini deosebite. „A Nap” se angajează chiar să numească la nevoie și persoanele cari le-au scris.

Varga mai răspunde la o obiecțiune ce i s'a făcut din mai multe locuri, de ce nu s'a prezentat la Lengyel numai după trei zile și nu îndată ce s'a convins despre intențiunile lui Polonyi? Varga declară în chestiunea aceasta că de Vineri dimineața pretutindeni era urmărit de doi spioni ai lui Polonyi, cari pentru un moment măcar nu l'au lăsat din ochi. Ca să scape de supravegherea lor i-a mințit lui Polonyi că are să călătorească la Zălan. Așa a scăpat de spioni și a putut să-i facă lui Lengyel destăinuirile publicate în „A Nap”.

Poliția Capitalei a publicat și ea un comunicat în care spune că a dresat un proces verbal despre declarațiile lui Varga și Somogyi și a transpus actele procuraturii, care e singură competentă să hotărască în chestiunea anchetei ce ai fi să se pornească.

Fratele lui Varga, servitor în ministerul de comerț, publică și el o declarație în care spune că Varga Iozsef e un om ușor impresionabil, supus sugestiunii și ușuratic care din Noembrie trecut până pe la începutul acestei luni a stat în spitalul din Eperjes sub cură medicală, suferind de neurastenii în grad mare.

Noul proces promite a fi tot atât de bogat în senzații ca și cel vechiu. Poziția fostului ministru de justiție începe să devină dintre cele mai imposibile.

Buletin parlamentar.

Ședința Camerei.

Joi, 27 Iunie st. n.

Din partidul naționalităților sunt de față domnii Coriolan Brediceanu și Iuliu Maniu.

Se amânase pentru astăzi votarea nominală, — pe care Croații au fost cerut-o asupra proiectelor de rezoluție prezentate de unii dintre dâșii în limba croată și ar trebui să se facă acum această votare.

Dar se ridică pe rând Croații și revocă proiectele de rezoluție prin orice votare este de prisos. Croații au revocat și proiectele de rezoluție pe cari le-au fost prezentat în limba maghiară, prin care fapt desbaterea generală asupra proiectelor despre amplexiunile dela căile ferate trebuie să se declare de încheiată.

Președintele Justh face această declarație și fiindcă deputații croați prin o adresă iscălită de douzeci deputați ceruseră a se amâna până mâine, Vineri votarea nominală asupra proiectului despre pragmatică, — președintele nu mai ține samă de junctimul cerut de guvern și acceptat de Cameră de a se desbate și a se vota împreună cele două proiecte, de unde ar urma, ca amânându-se votarea în general a unui proiect să se amâne și votarea celui alt: ci constată că nu s'a cerut și amânarea votării generale a proiectului despre urcarea lefurilor și ordonă votarea.

Camera primește în votare generală proiectul despre urcarea salarelor și se începe desbaterea pe paragrafi.

Această schimbare în programul desbatelilor este oare urmarea unui mic pact incidental dintre Croați și Guvern?

Croații aveau interes, ca să revoce proiectele de rezoluție, prin cari s'ar fi provocat o hotărâre a Camerei mai nefavorabilă pentru dâșii decât situația de astăzi, în care dacă drepturile limbei lor în parlament nu sunt precizate în regulament pentru toate cazurile detaliate, dar au principiul enunțat în lege și au nădejdea de a putea cere o precizare amănunțită în regulamentul Camerei în alte vremi mai bune.

Croații mai aveau motiv și de a nu împedea votarea proiectului despre urcarea salarelor, pentru a nu lua asupra lor odiul zăbovirei acestei legi, pe care o așteaptă cu gura arsă impiegații dela căile ferate.

Se mai amintește că și un al treilea motiv ar determina ținuta de astăzi a Croaților și anume, că noul ban al Croației, Slavoniei și Dalmației, dr. Rakodczay ar vrea să înceapă tratări cu ei și ei nu vrea să zădănicească da capo prin începerea pripită a obstrucției reușita acelor tratări.

Tratări ori netratări cu banul, astăzi nu e nici pomană de obstrucție.

Se desbate și votează repede paragrafi singurateci ai proiectului despre urcarea salarelor.

Cronica externă.

Evenimentele din Rusia.

Se prevedea dela început, că disolvarea Dumei are să fie aspru răsunată de comitetul terorist. Acest comitet și-a început activitatea înregistrând într'o lungă listă de condamnare pe mulți funcționari înalți de-ai statului.

În Tiflis a fost ucis generalul Kukudșanov, în Baku șeful poliției Levikov, în Rostov, directorul închisoarei Șerbakov.

Poliția a pus mâna pe lista condamnaților la moarte.

În Strasnjoarsk au năvălit noaptea asupra gârzei militare, însărcinată cu paza închisoarei câteva persoane înarmate și după ce au omorât pe comandant au dat drumul unei părți din arestați între ei mai mulți soldați compromiși.

În lupta ce să încinsese au căzut și doi revoluționari.

În Tiflis în centrul orașului pe piața Eriwan, unde circulația oamenilor este mai animată au fost aruncate la 26 c. zece bombe—una după alta, care au explodat cu puternice detunături, spărgând ferestrele caselor și dărâmand coșurile.

Foarte multe persoane au fost ucise, altele rănite.

În decursul detunăturilor s'a puteau auzi focuri de revolvere și de arme.

Locul catastrofei a fost închis.

Agenția telegrafică rusă vorbind de acest atentat spune, că el a fost îndreptat asupra a șase cazaci și doi soldați, cari acompaniau o căruță de poștă în care s'afla suma de un sfert de milion de ruble, ce trebuiau transportate dela poștă la filială-băncei imperiale.

În urma paniceii produse de exploziile puternice ale bombelor, lumea care a scăpat cu viața a căutat să fugă în toate părțile. Banii și trăsura au dispărut fără nici o urmă. Să știe numai atâta, că doi soldați și doi funcționari ai băncei au fost uciși, iar suma de 250.000 de ruble furată.

Numărul hoților e necunoscut.

Asupra unui depozit de artilerie din Petersburg s'a încercat un atac în noaptea de 25 c., cu gândul de a fura din materiile explozive, cari sunt în cantități mari în acest depozit.

Postul a fost rănit cu focuri de armă. La sunetele produse a alergat o patrulă de oficeri, care a pus pe goană pe atentatori.

Toate silințele de a-i prinde au rămas zadarnice.

Noua triplă alianță.

Cartea galbenă a Franței publică pe ziua de 25 c. înțelegerea între cele trei puteri vecine Franța, Anglia și Spania și circularul trimis de ministrul de externe Pichon către ambasadorii Franței la Petersburg, Roma, Berlin, Viena, Washington, Tokio și consulului din Lissabona, precum și declarația guvernului francez, înmănată de Pichon la 16 Mai ambasadorului francez din Madrid.

Înțelegerea între aceste puteri are de scop menținerea statului quo, care nu poate fi schimbat, — avându-se în vedere apropierea posesiunilor lor una de altă, — fără a fi jicnite în interesele lor, și mai ales asigurarea unei linii de legătură cu posesiunile franceze în Africa în Marea Mediterană și în oceanul Atlantic.

Declarația ministrului de externe Pichon către ambasadorul spaniol Castillo este concepută în termenii următori:

»Conduc de dorința de a contribui cu toate mijloacele posibile la susținerea păcii, și convins că menținerea statului quo teritorial și a drepturilor Franței și Spaniei în Marea Mediterană și în părțile Oceanului Atlantic, unde se spală termurii Europei și ai Africii, trebuie să aibă efect pentru ajungerea acestui scop și este totodată avantajoasă pentru ambele țări, guvernul francez dorește...

Declarația spune mai departe, că guvernul francez este ferm decis să susțină drepturile Franței asupra posesiunilor sale insulare și maritime în ținuturile amintite pentru cazul când împrejurări noi ar face să se schimbe statu-quo teritorial prezent.

Ambele guverne se vor pune în conțelegere și vor opera de acord în toate măsurile ce se vor simți necesare.

Chestiunea macedoneană.

REFORMELE (9)

V.

S'a decis mai întâi, ca opera reorganizării să fie încredințată unui general european, și după refuzul guvernului german, Turcii, după negocieri rămase necunoscute cu cabinetul din Roma, acceptară pe generalul de divizie italian Degiorgis, asistat de câte un adjutant al fiecărei puteri.

Poarta a încercat mai întâi să susțină, că împreună cu aceștia, cei patru oficeri belgieni și doi norvegieni și svedieni angajați de Hilmi Pașa, ar fi de ajuns la reorganizarea proiectată, însă ea a trebuit să cedeze și să accepte pe oficerii marilor puteri.

Ce număr vor avea? S'a desbătut multă vreme în jurul cifrei. Turcii ținându-se la 25 iar ambasadorii cerând 60. Se discută asupra gradului: contractele stipulau, ca oficerii europeni, în serviciul turcesc să aibă gradul superior aceluia, pe care-l aveau în țara lor. Însă Poarta refuza de a numi pe Degiorgis Pașa, marechal (Muchir). S'a ajutat creindu-se un grad nou, acela de prim divizionar. S'a făcut chestiune și asupra fesului, șefii misiunii își păstrară fiecare uniforma națională; oficerii de sub ordinele lor luară uniforma gendarmăriei turcești cu fes roșu, însă pe când italienii și englezii erau cu coif, Austriacii, Rușii și Francezii adoptară pentru acoperământul capului căciula cavaleriei, un fel de kalpak de astracha și negru.

Chestia funcțiunii oficerilor era mai gravă. Nota din 24 Martie a sublimiei Porți, ai cărei termeni fură primiți de ambasadori, formulă astfel compromisul, la care au ajuns:

„Atribuțiile lor vor consta în reorganizarea gendarmăriei și în aplicarea și observarea regulamentului în partea relativă la serviciu; întru cât privește comanda, aceasta aparține oficerilor turci“. Aci principiul suveranității Sultanului și a reprezentanților săi încă e salvat. În aplicare, rolul inspecțiunii și a reorganizării, cu care erau însărcinați oficerii ar fi acela, pe care ei singuri și guvernul lor și-l fac.

După-ce dl Constans venise să examineze chestiunea, s'a inspirat direct de terminii programului din Mürzsteg și făcu o deosebire între funcțiunile generalului Degiorgis și acelea ale delegațiilor străine.

La 4 Iulie el scrisese colonelului Verand la Sérés:

„Delegații streini, fiind ajutorii generalului Degiorgis pentru toate chestiunile tehnice și pentru reorganizarea jandarmăriei, trebuie să fie în contact permanent cu acesta, pe când aceste chestiuni, păstrându-și caracterul lor tehnic, devin în unele părți politice.

Situația se modifică, când afacerile supuse delegațiilor streini nu mai au nimica tehnic și sunt exclusiv politice. Generalul Degiorgis are — în sfârșit — un mandat limitat, în îndeplinirea căruia depinde de Sublima Poartă, pe când delegații streini, rămânând agenții țării lor respective, n'au impuse limite precise activității lor, ca acelea impuse generalului și din terenul pur tehnic, de care este legat aceasta din urmă, ei pot și trebuie să iasă ori decâteori este la mijloc o afacere mai importantă: opera generală a reformelor și calmarea politică a țării.

Dacă s'ar ivi deci afaceri de natura aceasta în circumscripția Dv din Seres atunci aveți a înștiința despre aceasta pe consulul Franței la Salonic, iar nu pe generalul Degiorgis, iar acesta urmărind cazul va înștiința fie pe agenții civili ruși și austro-ungari, fie pe inspectorul general sau ambasada. Acesta ar fi mersul regulat și am constatat, că ambasadorul Angliei s'a pronunțat în acelaș sens ca mine pentru circumscripția Drama“.

Astfel oficerii francezi și englezi nu exerciază comanda de gendarmi, însă din punct de vedere politic au un rol cu cât mai estins, cu atât mai vag, pentru executarea reformelor și pacificarea țării.

În primăvara anului 1904 oficerii sosi-seră: Austriacii obținură Sandjakul Ueskul, Italienii, Monastiru; Rușii, Salonicul, Francezii, Seres, Englezii Drama. — Cât despre Germanii, fideli politiceii lor turcofile intransigente, n'au consimțit să se însărcineze cu nici un district. Ei s'au mulțumit să trimită un singur oficer pe majorul v. Alten, căruia îi s'a încredințat direcția școalei de gendarmerie creată la Salonic. Astfel când sosi primăvara, oficerii, și agenții civili sunt la postul lor. Programul din Mürzsteg este dat în executare și se speră cu

atât mai mult o pacificare generală, cu cât Turcia a semnat la 28 Martie—8 Aprilie cu Bulgaria un acord negociat la Constantinopol de Nacevici, care a pus capăt perioadei de extindere între cele două țări. În acest acord se stipulează retrimiteră acasă a trupelor mobilizate și pentru macedonenii refugiați în principat amnistia și dreptul de a se întoarce în țară. Guvernul bulgar se angajează să se opună formării comitetelor și a bandelor. De fie-care parte trupele mobilizate sunt concesiate și îndepărtate dela graniță. Vara anului 1907 se anunță deci sub auspicii fericite.

V.

Cu aceasta ajungem la a treia fază a acțiunii europene în Macedonia.

În prima fază Austro-Ungaria și Rusia interveniră singure fiind prevăzute cu un fel de poliță în alb dată de Europa în calitate de puteri direct interesate.

În a doua ele continuă să apară în primul plan, însă sub o formă care îmbracă rațiunea socială a unei înțelegeri europene în care influința engleză se simția tot mai mult. În sfârșit în a treia fază vedem toate cele șase puteri lucrând împreună, într'un acord aparent, care însă ascunde cele mai adânci disidențe, pentru a institui în Macedonia organe noi de controlă (Vara anului 1904 a trecut fără agitări mai violente.)

„N'a fost nici o insurecțiune, nici devastări mai însemnate“, scria la 2 Nov. dl Bapst, „răul însă în prezența căruia ne găsim astăzi este poate mai mare prin faptul, că o insurecțiune poate fi totdeauna repri-mată cu forța armată, pe când agitația actuală, care se manifestă deodată în diferite puncte prin crime și hoții izolate, scapă de urmărirea trupelor și nu poate fi combătută de poliție și de gendarmerie în mod eficace. Luptele între rase sunt exasperate, omorurile să înmulțesc, populațiunile pacifice sunt terorizate și aspiră la o schimbare de regim.

Guvernul turc pare cu totul orb în fața consecințelor posibile ale agitației actuale. El privește cu plăcere la luptele între creștini și nu ia nici o măsură pentru a le face să înceteze“.

Reaua voință și trăgănarea Porții în executarea acordului turco-bulgar din 8 Aprilie făcu să renască temerea de un conflict posibil. Cei doi ambasadori ai celor două „puteri“ erau obligați ei înșiși să constate într'o notă identică, adresată Porții la 8 Decembrie inacțiunea sistematică a autorităților în fața accentuării continue a dezordinii și a formării de bande noi, mai ales grecești. Dl Constans, alarmat cu drept cuvânt de o astfel de situație a reluat ideea sugerată de mult de agenții francezi și repetă că nici o reformă nu va putea fi realizată, dacă nu va fi precedată de o reorganizare financiară a celor trei vilaețe și o regulare a bugetelor așa încât să se poată plăti exact soldații și funcționarii.

(Revue des deux mondes.)

(Va urma.)

O alegere în Bucovina.

— O convorbire cu deputatul român socialist Grigorovici. —

În unul din numerile noastre trecute am publicat convorbirea ce a avut-o un corespondent al nostru cu deputatul român socialist în Reichsrathul austriac, dl Grigorovici.

Ținem să publicăm de data aceasta și răspunsul dlui Grigorovici la întrebarea cum își explică succesul, când ziarele adversare anunțaseră că n'are șanse de reușită,

Lucrul e foarte simplu — a răspuns dl Grigorovici — prin agitația pe care am făcut-o. Eu am trăit multă vreme în Viena, am luat parte la mai toate cam paniile electorale din ultimii ani. Am introdus deci acelaș sistem și la Cernăuți și având experiența necesară, l'am introdus destul de bine.

Mi-am împărțit întregul cerc în nenumărate grupulețe de câte 3—5 case și am dat fiecăruia dintre partizanii noștri devotați câte un asemenea grup. El avea datoria ca zilnic să vie în contact cu oamenii lui și mereu să le vorbească despre importanța alegerii, despre enorma deosebire dintre alegerea actuală și cele trecute și despre necesitatea de a avea ca reprezentant în parlament pe un om al poporului.

Adversarii noștri au făcut cu totul altfel; la ei fiecare agitator a căpătat câte o mie de coroane cu care a pornit la târg. Întrunirile lor erau mari, zgomotoase. De fapt erau vizitate de multă lume, dar mai totdeauna erau aceleași persoane, partizanii lor devotați.

Eu mi-am ținut întrunirile în case particulare, cu câte 15—20 de inși, adunați de prin vecini. La ele veneau toți vecinii, fără deosebire de culoare politică și îi puteam convinge ușor, căci nu țineam discursuri, ci convorbiri. Unde mai pui că am ținut seama de limba fiecărui popor și că aceste adunări se făceau pentru fiecare în limba lui, pecând adversarii își țineau întrunirile în o limbă.

Considerând toate aceste momente, eu nu m'am îndoit nici un moment de succes.

Adversarii mei pe de o parte nu vedeau enorma agitație pe care o făceam, iar pe de alta exagerau în ziarele lor, spunând că n'am șanse de reușită, în speranța că astfel o să-mi rupă din voturi.

Eu însă mă așteptam chiar la mai multe voturi decât am avut de fapt.

Am fost acuzat de adversarul meu Wender, care candida pe baza programului național clerical evreesc, că la balotaj am avut voturile antisemiților, ceace nu se șede unui socialist. Dar eu n'am cerut voturile acestora și era natural ca antisemiții dela sine să dea voturile lor unui socialist, care vrea egalitatea tuturor naționalităților și nu unui naționalist evreu, care se înțelege că nu se poate ocupa decât de nația sa. Unde mai pui că Wender însuși a cerut voturile antisemiților, pe motiv că toate partidele „de ordine“ trebuie să se unească contra socialiștilor și chiar a căpătat voturile naționalistului român Voiteo“.

ȘTIRILE ZILEI.

— Joi, 27 Iunie 1907.

— **Suveranii României la Coc oc. M. M. L.L.** Regele și Regina României precum și familia princiară au făcut Luni o vizită la domeniul Cocioc aproape de București în două automobile.

Suveranii au fost însoțiți de primul ministru dl D. A. Sturdza și de administratorul domeniilor Coroanei dl Ion Kalinderu. După ce suveranii au vizitat instalațiile de pe Domeniu și în special lăptăria, au trecut în spitalul din localitate interesându-se de starea fiecărui bolnav.

La ora 5 p. m. principii moștenitori s'au înapoiat la Băneasa pentru a asista la cursele militare, iar Suveranii au plecat spre palatul regal după ce s'au interesat și de școală și de instituțiile culturale ale domeniului.

Un mic accident de automobil s'a întâmplat primului ministru și dlui Kalinderu, cari au întârziat vr'o oră pe drum.

— **Nemernici!** Printre nenorociții cari au deraiat de pe calea cea bună națională, dintre cărturari numărul cel mare revine — învățătorilor. Pentru a putea trece la stat, la plată mai mare, ori pentru a se înfrupta de anume favoruri, ei își tradează neamul.

Primum și azi o probă: numărul 10 al revistei „Nemzeti népművelés”, în care un învățător de naștere—român (Tărău — care iscălește Czáró János) scrie un miserabil articol, denunțând Istoria patriei de V. Goldiș ca potrivnică — Ungurilor, pentru că amintește de voivozii români (cu cari regii ungari au avut daraveri) și de figurile mari ca Sava Brancovici, Șincai, Șaguna. Cere să fie scoase din școli astfel de scrieri potrivnice adevăratului patriotism.” („Trib.”)

— **Noul Abecedar** de Dr. Petru Șpan, unul dintre cei mai distinși pedagogi ai noștri, profesor în Sibiu, a fost aprobat prin sinodul din 1907 pentru a se folosi în toate școlile de pe teritoriul arhiepiscopiei gr.-ort. române. De-asemeni a fost aprobat și de consistorul arădan pentru școlile populare confesionale din dieceza gr.-or. a Aradului.

— **„Fata Morgana” pe Oceanul Atlantic.** Pasagerii ce traversau săptămâna trecută Oceanul Atlantic cu vaporul Philadelphia au avut ocazia să admire un fenomen de o frumusețe rară.

Pe când se aflau în larg, ei zăriră de odată un mare vapor ce traversa oceanul... aerian.

Imagina era de o puritate și exactitate matematică și din observațiunile făcute s'a văzut că era vaporul francez Loraine.

Capitanul vaporului privi tot orizontul cu telescoapele cele mai tari ce posedă pe vas, dar nu putu să vadă nimic. Atunci puse în mișcare aparatul telegrafic fără fir și peste câteva secunde primi răspunsul Lorranei care încă se tot vedea pe orizont.

Fenomenul era de o perfecțiune și claritate uimitoare. Se putea distinge tot ce se petrece pe bord, toate mișcărilor și toate detaliile.

Oceanul era liniștit. Soarele era învăluit în nori și Fata Morgana a durat o jumătate de oră până când a început să se piardă încetul cu încetul, și în fine a dispărut cu totul.

— **O comunicație rapidă cu Japonia.** — „International Sleeping Car Company” a instituit un serviciu rapid săptămânal din Londra în Japonia, traversând Europa de Nord și Siberia. Trenurile vor pleca din Londra în fiecare Duminecă, la orele 9 și vor ajunge la Moscova Miercurea, la Irkutsk în seara Marței succesive și în fine la Vladivostok Lunea subsecventă, adică în mai puțin de 16 zile. Dela Vladivostok un serviciu de piroscafi va duce pe călători într-o singură zi la principalele porturi japoneze.

Compania speră că va putea prescurta și această cursă după ce toate lucrările vor fi gata.

Trenurile întrebuițate în acest serviciu sunt de un mare lux.

Biletul dela Londra la Nagasaki costă 1125 lei cl. I., 800 cl. II.

Până acum comunicația cea mai rapidă între Anglia și Japonia era prin Canada și se făcea în 24 zile.

— **Despărțământul Caransebeș al Asociațiunii.** Însărcinat fiind din partea comitetului central al asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român cu reorganizarea despărțământului Caransebeș, învit prin aceasta pe toți domniile membrii precum și pe aderenții și sprijinitorii literaturii române și culturii poporului român din protopresbiteratul Caransebeșului respective din comunele aparținătoare cercurilor pretoriale din Caransebeș, Teregova și Sacul la adunarea generală a despărțământului convocată în Caransebeș pe Joi în 21 Iunie (4 Iulie) 1907 la 11 ore a. m. în sala institutului teologic-pedagogic din Caransebeș în scopul sus indicat. Rog cu toată căldura să binevoii a participa. Caransebeș, în 11 | 24 Iunie 1907. Andreiu Ghidiu, protoprezbiter ca delegat.

— **Apostolii cărții românești.** Conferința învățătorescă din cercul Zarandului, la propunerea dlui Ioan German, învățător în Brad, a luat următoarea hotărâre vrednică de laudă:

„Învățătorii din tractul protopresbiteral al

Zarandului iau asupra-și de bună voie obligamentul de a ținea cursuri de cetit și scris cu ceice nu știu ceti și scrie din comunele lor, începând din Octomvrie până la sfârșitul lui Februarie, cel puțin de două ori pe săptămână”.

Dacă ceice cu atâta însuflețire au adus hotărârea aceasta nobilă și folositoare, vor avea și tăria sufletească să o ducă în îndeplinire, își vor câștiga un loc de cinste în istoria culturală a poporului român din Zarand.

Dar hotărârea aceasta ar trebui să fie un îndemn și chiar o datorință pentru învățătorii noștri din toate satele, pentru că pretutindenea e înspăimântător de mare numărul Românilor neștiutori de carte. Datele statistice dovedesc, că din 2,799.479, cât face numărul total al Românilor din această țară, sunt știutori de carte abia 375.117, iar 2 milioane 213.947 sunt cu totul analfabeți. În Ardeal de ex. din 1000 de Români știu carte numai 91 bărbați și 46 femei, iar restul de 408 bărbați și 455 femei nu știu carte.

Dascălii noștri prin nimic nu ar putea deveni mai ușor adevărații apostoli ai cărții românești, decât îmbrățișând cu toată căldura și iubirea cauza noastră culturală. Nu este mijloc mai nimerit, prin care să poată arăta iubirea de neam și câștiga stima și recunoștința celor ce-i plătesc, decât contribuind prin cursuri de iarnă pentru adulți la reducerea numărului îngrozitor de analfabeți români.

Facem apel la iubirea de neam și simțul de datorie al învățătorilor noștri și îi rugăm în numele culturii românești și a celor lipsiți de lumina cărții, să se înroleze cu toții sub steagul desfășurat de bravii învățători zarandeni și în timpul de iarnă să învețe pe cei neștiutori din satul lor scrisul și cetitul. Li asigurăm, că în schimbul ostenelelor, vrednicia lor va fi răsplătită din belșug prin iubirea și recunoștința noastră a tuturor.

(„Vatra școlară”).

Odiseea unei... purcelușe. Cum și prin ce împrejurare nu se știe, o purcelușă ca de 4 luni, ajunsese în București, în fața clubului regal din calea Victoriei.

Sergentul cu No. 960 postat în acel loc înzadar a așteptat să vadă și pe stăpânul animalului care să vie să-l reclame.

După vreo jumătate de oră sergentul se decise și duse purcelușa la circumscr. 16, unde se află și acum.

Oricine își poate închipui protestele guitate ce le-a avut de suferit bietul sergent dela rătăcita purcelușă.

— **Procesul asasinului Petrov.** La Sofia s'a început de câteva zile procesul asasinului Petrov, care a ucis cu focuri de revolver pe primul ministru bulgar Petkov.

S'a constituit un consiliu de război, care va judeca pe asasin, din colonelii Kușef și Cilingurof, locotenentul colonel Raducof și locotenentul Slavof.

Asasinul mai are trei complici a căror nevinovăție o susține cu încăpățănare.

De prezent tribunalul se ocupă cu ascultarea martorilor în număr de 75.

Vom arăta la timpul său verdictul consiliului de război în acest senzațional proces.

— **Examene la școala rom. super. de fete din Arad.** În 24 Iunie st. n. a. c. s'au ținut examenele finale la școala rom. super. de fete din Arad, iar în 25 Iunie a avut loc festivitatea de încheiere a anului școlar. Atât cu ocaziunea examenelor din studii, cât și la festivitatea de încheiere s'a putut constata progres îmbucurător. La producțiunile muzicale-declamatorice, al căror program a fost foarte bogat, s'au distins următoarele eleve:

Lucia Albu, care a încântat publicul și a stors aplauze frenetice prin executarea la pian cu dibăcie artistică a unor piese dificile, de asemenea a excelat și Paulina Petrovici prin tehnica ei foarte progresată și Florica Secoșan prin abilitate și sentiment. Dintre declamante a plăcut publicului predarea plină de inteligență a Elvirei Blaga și declamațiunea drăgălase a Constanței Iancu.

Remarcăm cu plăcere că la pian s'a pus deosebit temeii pe cultivarea muzicii naționale, anume: cele mai multe dintre eleve sunt abonate ale excelentei reviste muzicale „Muza Română”, redactată de distinsul nostru compozitor Iacob Mureșan.

Publicul a admirat mult frumoasele lucruri de mână expuse în sala cea mare a institutului. Și aci s'a ținut seamă de motivele curat românești.

Elevele și-au câștigat nu numai cunoștințele precise pentru școala civilă, ci și manieri frumoase. În această privință meritul este a educațiunii îngrijite din internat.

Festivalul s'a încheiat cu discursurile dlor dr. G. Ciuhandu, delegat consist. și dr. P. Pipoș, profesor. Cel dintâi a vorbit despre rolul femeii în anticitate și în epoca creștină, iar al doilea despre validitatea mai intensivă a elementului educativ în școlile de fetițe. Constatăm cu plăcere, că această școală de fetițe, din care în cursul existenței sale de 2 decenii au ieșit atâtea femei culte, împlinește o frumoasă misiune culturală în mijlocul societății române din această dieceză.

— **Ai lor să fie.** Doi minori și un major au obținut «îngăduință ministerială» de a-și maghiariza numele.

Minorul Ambrosie Pop, de naștere din Alsôilova, domiciliat în Sârvásar, și-a maghiarizat numele în Pap; — minorul Ioan Demeter, de naștere din Destrád-szêpiak, domiciliat în Radnotfája (com. Murăș-Turda) și-a maghiarizat numele în Nagy, iar George Cimonea, de naștere din Sohodol, domiciliat tot acolo, și-a maghiarizat numele în Csep-reghi.

Același număr publică o mulțime de alte „îngăduințe” date patrioților d'alde Rozenzweig, Diamant, Grünberger, Stieglitz, Schwarz, Weisz, Buchhalter etc. etc...

Ai lor să fie!...

— **Principele Ferdinand — Rege.** Din Sofia se telegrafiază că ziarul rusofil Denj are informația că principele Ferdinand al Bulgariei va fi proclamat Rege în ziua de 15 August, când își împlinește jubileul de două-zeci de ani de domnie.

— **Scumpirea pâinii în Budapesta.** Asociația brutarilor din Budapesta a hotărât să urce prețul pâinii cu 6 bani de chilogram. Pâinea albă costa până acum 26 bani, pâinea mijlocie 22, pâinea neagră 18 bani. De acum înainte vor costa 32, 28 și 24 bani.

„De azi încolo Tulipania aceasta are dreptul să se numească insula libertăților! — zice „Népszava”. — E într'adevăr insula libertății de usură”.

— **Părinții patriei chieftuesc.** Deputatul independist Bethlen Adam chieftuia în restaurantul „Central” din Cluj în societatea mai multor prietini-magnați. La orele 1, proprietarul le-a anunțat că trebuie să închiză și că muzica nu mai are voie să cânte. Părinții patriei erau însă în voie bună și au trimis la poliție să i-se dea tarifului îngăduință să le mai cânte Mărilor Lor. Comisarul a refuzat această îngăduință, iar când societatea n'a voit să părăsească restaurantul nici la repețite provocări, a dat ordin poliției să-i scoată cu forța.

— Eu sunt deputat dietal. Mi-ar plăcea să văd cine va îndrăzni să se atingă de mine! — strigă Bethlen.

— Prindeți-! — a poruncit comisarul oamenilor săi și în clipa următoare dl conte era în mijlocul stradei...

— **Himen.** Teologul absolut George Șdicu fiul preotului Martin Șdicu din Straja s'a fidanțat cu frumoasa dsoară Valeria Popovici, fiica preotului Zaharie Popovici din Globucraiova.

Viața socială.

Teatru în Mercurea Tinerimea română din Mercurea aranjază o petrecere de vară împreună cu producțiune teatrală și cântări, Duminică, 17 | 30 Iunie, în parcul școlii gr. or. române, în caz de timp nefavorabil, — în edificiul școlar. Veitul curat e menit pentru școala din Mercurea. Se va juca comedia „Ruga dela Chisetău“ de I. Vulcan. Elevii vor juca scena militară „Vivandiera“ de V. Alexandri. — Inceputul la orele 4 d. a.

Obstrucție rotativă.

— Sfat deschis și gratuit dlui Justh. —

Măria Ta,

D-Voastră v'ați sfătuit astăzi în taină și discret asupra mijloacelor cum s'ar putea înfrânge obstrucția tehnică a Croaților. Ați frământat o sumedenie de idei fără a putea însă, ajunge la o înțelegere oare-care.

Kossuth Franți a recomandat batista, dar s'a obiecționat numai decât că mijlocul ce-i drept e admirabil, dar a uzat deja de el Perczel Dezső. Andrassy a recomandat lex-Daniel, dar Wekerle a obiecționat, că lucrul nu se poate face, fiindcă Andrassy tocmai sub pretextul acestei legi a părăsit partidul liberal.

Nici propunerea d-tale n'a fost întimpinată cu simpatii unanime; propunerea ca fiecărui obstruant să i-se izbiască câte un călimar în cap, n'a fost primită fiindcă ceilalți domni s'au îndoit în capabilitatea d-tale de-a țânti și nimeri. La 18 Noemvrie ai încercat anume să arunci un scaun pe tribuna președintelui și n'ai reușit.

Rakovszky István a propus ca președintele să se prefacă că nu pricepe nimic din coalele prin cari se cere votare nominală. Nu s'a primit, însă nici această propunere, fiindcă poporul ar putea să creadă, că într'adevăr nu mai știți decât croaște.

Dar am eu o idee pe care ți-o ofer în numele sfânt al patriei.

Măria Ta, tehnica nu poate fi înfrântă decât prin tehnică. Privește în jurul d-tale. Ori-ce teatru care se respectă, dispune astăzi de scenă rotativă. Regisorul apasă asupra unui nasture și scena, care e deschisă înspre public, se învârtă, se întoarce și răsare altă scena.

Te întreb, de ce s'ar lipsi Camera deputaților de izbânzile tehnice? Ce e oare obstrucția? Pierdere de timp. Și ce e scena rotativă? — Câștig de timp.

N'ai decât să faci din scena teatrului Camerei o scenă rotativă. Se urmează o votare nominală care conform regulamentului trebuie să se facă. Exzellența Ta apeși asupra unui nasture și Camera în care se votează, se învârtă și se întoarce înspre vestibulul cupolei. În schimb răsare altă Cameră în care prezidiază Rakovszky sau Návay și aici poți vota calea ferată electrică dela Pressburg, cvota și urcarea contingentului recruților. Croații nu pot să zică nici mâr, fiindcă votează dincolo, iar maghiarii în schimb se veselesc și votează dincoace. . . . Și regulamentul e respectat și dincoace și dincolo.

Ce zici la ideea mea?

„Az Ujság.“

Portretul dlui deputat Alexandru Vaida-

Voevod, lucrat frumos în autotipie se capătă

la Redacția «Poporului Român», Budapesta

VII István út 11.

Vor ieși pe rând și portretele celorlalți

domni deputați.

FELURIMI.

Tăria „reglementelor“. Un caz tipic, până unde merge tăria reglementelor, spiritul de disciplină al funcționarului german.

Intr'o gară oare-care un tren este gata de plecare. De odată face invasiunea pe peron un individ care foarte grăbit se sue în tren și ia loc în cel dintâi compartiment ce i-a ieșit în cale.

Peste câteva momente apare o ceată întreagă de domni, foarte surescitați și cari voesc cu ori ce preț să pătrundă pe peron.

Amploiatul îi oprește.

— Biletele d-voastră?

— Nu plecăm cu trenul!

— Atunci arătați tichetele de peron!

— Nu avem!

— Atunci nu se poate.

Domnii fac gălăgie, protestează, declară că un individ periculos, un asasin, care cu câteva momente mai înainte a tras câteva focuri de revolver asupra unei femei, a trecut prin gară.

— Un individ periculos? „Focuri de revolver?“ întrebă funcționarul. Poate aveți dreptate, un asemenea individ cred că a trecut adineauri, dar dv. nu puteți trece, pentru că regulamentul cere să aveți tichete de peron...

Un șuerat se auzi. Trenul porni încet din stație și apoi din ce în ce mai repede, se perdu la orizont... Asasinul care putea fi arestat imediat, avu timpul să se dea jos în apropierea stației imediat următoare și... să dispară!...

*

Bere din... pom. Ziarele străine spun că în Australia occidentală s'ar fi descoperit niște copaci a căror libră conține alcool.

O nouă sursă de alcool!

Nu cumva s'ar putea transplanta și la noi asemenea pom binefăcător?

Informația adaugă că locuitorii din partea locului au găsit mijlocul de a destila lichidul provenit dela acel arbore și de a scoate băutura care poate înlocui de minune berea.

Nu numai dacă societatea antialcoolică nu va interveni să-i usuce rădăcina!

Sunt curios însă cum s'o fi cultivând arborele alcoolice.

De sigur că trebuie stropit cu țuică și coniac Martel!

Pe lângă nenumăratele avantagii pe care îl oferă acest arbore, el prezintă și un pericol... Nu se poate ca să nu îmbete atmosfera.

De acum încolo n'o să se mai spună:

— Vii dela cârciumă?

Ci:

— Vii dela... arbore!

Scriitorii în societate.—E lucru cunoscut că oamenii cei mai de spirit, marii scriitori sunt adeseori în societate și mai ales la masă foarte tăcuți, ba chiar neîndemânateci. Până acum cel puțin s'au înșelat aproape toți aceia cari invitau la masă pe marii scriitori, cu gândul că aceștia le vor procura distracții alese.

Un ziar francez a publicat deunăzi o listă întreagă de astfel de cazuri, dintre cari reproducem numai două:

Maurice Donnay, la începutul carierei sale de scriitor, era foarte aclamat de prietenii săi, cari căutau să-l facă cât mai cunoscut lumii, dând banchete în onoarea lui. Dar Donnay tăcea, mânca și căsca, astfel la urma urmelor toți îl considerau de „idiot“ și nu-l mai poftiră nicăeri. Și Donnay se bucura că a scăpat de acea droaie de lingșitori, dovedind în curând că nu era atât de idiot, precum ei presupuneau...

Cel mai tăcut însă dintre toți marii scriitori însă pare a fi fost Lafontaine.

Intr'o zi fu invitat la un mare banchet și, firește, toți așteptau dela el numai vorbe înțelepte și glume alese. Dar Lafontaine tăcu

în tot timpul mesei, numai la desert vecinii lui observară că vrea să grăiască.

Tăcere, atențiune! Marele om va vorbi! Iar Lafontaine se sculă și spuse:

— Vă rog puțină brânză!

Un divorț original. Un ziar francez povestește un caz foarte interesant de divorț.

Un soț de 103 ani trăia „ferice“ cu grațioasa sa nevestică și ea în vârstă numai 97 ani.

Intr'o zi însă, ce-i trăsni prin cap, unchișului că-și părăsi consoarta. Cum era dat naibei sunt presupuneri că s'a înhăitau cu alta.

Pe de alta soțioara nemângâiată și nepuțând să îndure starea nesuferită de a fi nici măritată nici nemăritată a dat hârtie de divorț.

În acte susține că cere divorț pentru a înlătura incapacitățile ce cad asupra unei femei măritate în afacerile publice.

Te pomenești însă că adevărata ei intenție este de a avea mâna liberă pentru a o oferi vreunui nou adorator.

Te pui cu amorul!

Poftim!... Un rentier, proprietarul unei vile din împrejurimile Parisului, se plângea întotdeauna de a fi nevoit să-și prezinte cartea de abonament amplexorilor dela căilor ferate.

— Dar de ce nu faci ca Horațiu Vernet, îl întreba cineva?

— Ei, și ce făcea acel Vernet?

— Vernet locuia pe atunci la Versailles, dar afacerile lui îl chemau în fiecare zi la Paris; el luase deci un abonament la căile ferate. După câțva timp, fiind convins că amplexorii îl cunosc foarte bine, voi să se dispenseze de a arăta zilnic cartea sa.

— Intocmai ca și mine!

— Da, dar amplexorul dela gara din Versailles, fost soldat și foarte conștiincios, se încăpățână de ai reclama mereu cartea de abonament.

Ei bine, iată ce făcu atunci Vernet: El și-a cusut cartea de abonament pe partea posterioară a pantalonilor săi, și ori de câte ori amplexorul i-o reclama, el ridică brusc redingota sa, și apoi cu un gest indicatoriu din cele mai expresive: „Poftim!“, îi striga din răspuțeri...

Porecele monarhilor. — Cele mai multe porecle cari se dau monarhilor, nu totdeauna sunt inventate de popor, ci de multe ori de curtenii înșiși:

Astfel regele Angliei este numit de ai săi „Edrex“, o contracte din cuvintele Eduard Rex; când era copil îl chema „Bertic“.

Regina Victoria nimea pe fca ei, împărăteasa Friderich, numai „Pusette“ și pe dedatul principe de Saxa-Coburg „Affe“.

Țarul Rusiei și-a păstrat și acuma porecla din copilărie „Niky“, iar fostul rege al Danemarcei, care era înrudit aproape cu toate Curțile europene, se nimea pur și simplu „Socrul Europei“.

Mai puțin măgulitor este titlul de „Rege al nasurilor“ care s'a atribuit regelui Belgiei.

Regele Umberto al Italiei din cauza groasei sale mustăți era numit de popor „Don Mustachio“, pe când fiul său Victor Emanoil, fiind mic de statură, este cunoscut pretutindeni sub numele de „Micul signor“.

În sfârșit, din ce cauză nu se mai știe, prințul de Wales era numit atât de familie cât și de prietenii săi cei mai intimi „Sprotte“.

Cum sunt plătiți ambasadorii Americii.

Posturile de ministri plenipotențieri se dau în America de Nord celor mai demni cetățeni. În statele europene — după cum se știe — lucrurile se petrec cu totul altfel pentru astfel de locuri se au în vedere persoane de aristocrație, fie că ar fi apți sau nu pentru asemenea înalte misiuni.

Mai practici americanii trimet oameni și bogăți și destoinici, și-i plătesc foarte efin.

Un ziar englez care are relațiuni cu Curtea engleză relatează că pe când ambasadorul Angliei la Washington e plătit 250.000 lei pe an, ambasadorul Americii la Londra e plătit numai cu 190.000 lei anual.

Aceasta însă nu ar fi o mare diferență.

Dar dacă vom lua în considerație că chiria ambasadei americane costă cu 200.000 lei pe an, că ambasadorul trebuie să dea serbări, serate, baluri ce costă enorm, vom înțelege că un ambasador american are să bage mâna afund „în vechea lui pungă“ spre a scoate câți-va bani netezi de cheltuială.

Tot asemenea stau lucrurile și cu ambasada americană dela Berlin.

Ambasadorul Charlemagne Tower n'are pe an leafă decât numai 75 mii lei, adică tocmai atât cât costă chiria locuinței lui de lângă superbul edificiu al Reichsratului.

Deci numai grație averei sale personale se datorește că altruistul american Charlemagne Tower poate să facă față „образului subțire“. Norocul lui că are câteva milioane venit anual.

Balul mascat pe care l'a dat dânsul iarna trecută la Berlin și la care a azistat familia imperială, a întrecut orice imaginațiune.

Rețetele teatrelor din Paris. Rețetele teatrelor și spectacolelor din Paris s'au ridicat la 1906 la 43.209.589 lei. Niciodată nu s'a realizat această sumă, afară de 1900 când expoziția le-a adus 57.923.640 lei.

În 1850 rețetele abea treceau de 8 milioane; în 1860 atingeau 15 milioane; în 1875 au fost 20 milioane; 30 milioane în 1897; peste 40 milioane în 1904.

A trebuit o perioadă de 20 ani, dela 1875—1895, ca să dea un plus de 10 milioane; pe urmă această progresiune a fost obținută într'o perioadă de 10 ani.

Economie.

Exportul de fer al Statelor Unite din America-de-Nord. Exportul de fer al statelor Unite în anii 1906—1907 a fost în valoare de 875 milioane coroane.

Înainte cu zece ani acest export a fost în valoare de 290 milioane, iar înainte cu 20 ani în valoare de 75 milioane coroane; creșterea exportului se prezintă deci într'o sumă uriașă.

Azi în exportul fabricatelor din Statele Unite ferul și oțelul ocupă primul loc.

Convenția comercială a Rusiei cu Italia. Din Milano se vestește, că delegații ambelor state delăturând greutățile, ce s'au ivit în cursul negocierilor, au izbutit a redacta convențiunea comercială și vamală.

Plenipotențianții Rusiei și Italiei vor iscăli deci în curând convenția vamală și comercială.

Starea semănăturilor în străinătate. Statele-Unite din America de Nord. Conform raportului consiliului general din Chicago, dezvoltarea semănăturilor de toamnă nu e pretutindeni favorabilă, în unele ținuturi semănăturile sunt slabe, în altele bune, în genere însă recolta grânelor de toamnă va fi abia mijlocie, la tot cazul mai slabă, decât cea din anul trecut.

Dezvoltarea semănăturilor de primăvară nu s'au făcut în condiții atât de favorabile după cum s'a sperat; timpul rece, apoi seceta a împiedecat în dezvoltare semănăturile, timpul prielnic din urmă n'a mai putut îmbunătăți starea lor.

Teritoriul semănat cu cucuruz a crescut și de astădată, s'a semănat adică aproape 100 milioane acre de cucuruz.

Canada. Consulul general din Montreal raportează, că în urma timpului nefavorabil din primăvară, starea semănăturilor de toamnă cât și a celor de primăvară e inferioară celei din anul trecut.

Din grânele de toamnă s'au arat 35 procente, în locul acestora s'a semănat grâu de primăvară, acesta însă e slab, în unele ținuturi chiar de tot slab.

Timpul nefavorabil a avut de urmare, că semănatul cucuruzului a întârziat.

Dezvoltarea plantelor de nutreț precum și fânețelor încă e nefavorabilă.

România. Consulul din Focșani rapor-

tează, că din cauza gerului mare de astă iarnă, apoi mai mult din cauza timpului nefavorabil din primăvară, vegetațiunea s'a dezvoltat foarte rău.

Cu toate că în timpul din urmă timpul e mai prielnic dezvoltării semănăturilor, recolta din anul acesta va fi cu 40 procente mai slabă, decât cea din anul trecut.

Starea semănăturilor de primăvară deosemena e nefavorabilă.

Serbia. Conform raportului consulului din Sabat, grâul promite o recoltă mijlocie, orzul mijlocie, ovăzul și cucuruzul din cauza timpului nefavorabil din primăvară, încă vor da o recoltă mai slabă, decât în anul trecut.

E mare lipsă de ploaie.

Transportul de grâne din Rusia. Din Petersburg se vestește:

Timpul din urmă a fost favorabil dezvoltării vegetațiunii.

În deosebi în ținuturile sudice ploile au îmbunătățit starea semănăturilor.

Astfel agricultorii s'au văzut îndemnați a aduce în piețe cantități mai mari de grâne.

În săptămâna trecută s'au expedit din porturile rusești 570.400 măși m. (q) grâu față de 397.120 măși m. cu o săptămână înainte) și 114.240 măși m. (q) secară.

Venite căilor ferate. Societatea căilor ferate austro-ungare privilegiate de stat a încasat în decada a doua a lunii Iunie 1.868.359 coroane (+143.529 cor.).

Societatea căilor ferate de Sud, a încasat în același timp 3.631.248 coroane (+26.593 cor.).

Convențiile comerciale cu statele din Orient. „Polit Cores ondenz“ din Viena comunică, că continuarea negocierilor pentru încheierea convenției comerciale cu Bulgaria s'a amânat până la toamnă.

Cauza amânării e, că parlamentele ambelor țări se pot ocupa cu convențiile comerciale abia în sesiunile de toamnă.

Tot din Viena se vestește, că negocierile pentru încheierea convențiunii vamale și comerciale între Monarchia noastră și Serbia s'au început deja.

Delegații Serbiei s'au prezentat la prima pertractare în societatea ministrului plenipotențiar al Serbiei la Viena, dl Simici.

Se zvonește, că până la sfârșitul anului curent se va încheia o convenție provizorie.

Delegații, atât ai Monarchiei noastre, cât și ai Serbiei s'au pronunțat în favorul încheierii unei convențiuni, în care să se țină cont de interesele economice ale statelor vecine.

La caz, dacă din partea plenipotențiarilor Serbiei se vor pune în vedere unele favoruri în scăderea tarifului vamal, atunci și delegații Monarchiei noastre vor concede, ca Serbia să exporteze în Monarchia noastră un anumit contingent de vite.

Se dă cu socoteala, că negocierile se vor isprăvi în primele zile ale lunii Iulie.

Bursa de efecte. Din străinătate au sosit știri favorabile, cari au făcut impresie bună asupra bursei noastre, circulația a devenit astfel mai animată.

Continuând arbitrajul din Viena cu cumpărările, cursurile s'au urcat în tendență fermă.

Prolangația ultimă s'a făcut în liniște și fără greutăți.

Târgul efectiv a fost mai vioiu.

Rentele s'au vândut cu prețuri urcate.

Valutele nu s'au schimbat.

La încheierea bursei au notat:

Acțiunile institutului de credit	Coroane
„ „ austriac	— 651-25
„ „ ung. a.	— 753-75
„ băncei de escompt a.	— 498—
„ soc. căilor ferate austro ung.	— 666—
Renta ung. de aur 4 proc. vinde	— 111-85
„ „ coroane 4 „ „	— 93-90
„ austr. de aur 4 „ „	— 116-50
„ „ coroane 4 „ „	— 97-75
Scrisuri fonciare „Albina“	— 101—
Napoleond'or (20 franci aur)	— 19-22
20 mărci germane, aur	— 23-60
Galbeni austriaci și ungurești	— 11-43

Bilete germane 100 mărci	— 118-02
„ franceze 100 franci	— 96-20
„ italiene 100 lire	— 96-07
„ române 100 lei	— 95-75
Ruble rusești de hârtie	— 2-53

Prețurile cerealelor. Prețurile cerealelor se mențin.

Azi au fost transacțiuni mai mari, producții așezate în câțiva din rezervă, așa că azi până la 12 ore din zi s'au vândut 30.000 măși m. (q) grâu.

Pentru cel mai frumos grâu s'a plătit 20 cor. 90 fileri.

Prețurile celorlalte cereale nu s'au schimbat, tendența a rămas fermă.

În ultimele 24 ore circulația cerealelor în Budapesta, a fost următoarea:

		sosit	expediat
		măși	metriche
Grâu	— — — —	30.991	— 58-92
Săcară	— — — —	4.300	— —
Orz	— — — —	630	— 100
Ovăș	— — — —	8-911	— 16-898
Cucuruz	— — — —	15.350	— 9-611
Rapiță	— — — —	—	— —
Făină	— — — —	719	— 1-276
Tărâțe	— — — —	100	— 1-699

Piata din Budapesta.

L

Cereale.

Grâu, maza metrică., frumos	. 20 cor. 90 fil.
„ „ „ „ mijlociu	. 20 cor. 10 fil.
„ „ „ „ mai slab	. 19 cor. 05 fil.
Săcară, maza, m. dela	15 cor. 65 fil. 16 —
Orz	„ „ „ 13 cor. 55 fil. — 14 40
Cucuruz nou	„ „ „ 11 cor. 70 fil. — 11 90
Ovăș,	„ „ „ 15 cor. 35 fil. — 16.—

II.

Produce.

— Prețurile sunt socotite după 100 kilogr. și în bani gata. —

Unsoare de porc, dela	148 cor. — 149 cor.
Slănină,	„ „ „ 125 cor. — 139 cor.
Cartofi,	„ „ „ — cor. — fil. — —
Spirit,	„ „ „ 55.— cor. — 56.—

III.

Târgul de porci Kőbánya (Steinbruch)

(Prima calitate ungară).

Bătrâni	— — — fileri kilogramul
Tineri	141—142 fileri kilogramul

Redactor responsabil:

VASILE MACREA.

Tip. „Poporul Român“, István-ut 11.

Ca

practicant

află imediat aplicare un tiner din familie bună, absolvent de cel puțin 3—4 clase gimnaziale sau reale la firma Ioan Comșa & fiu, Seliște.

Pentru hotelieri

licențiați și crâșmari, cari voesc a cumpăra vin curat ales roșiu și alb de Apoldul-mic, Mercurea, Cărpeneș, Reciu și Boz, rog a se adresa mie și a-mi cerceta pivnița, de unde poate alege după plac cu 17 cruceri litra la vagon, i-ar la mai puțin 18 cruceri, la cumpărare de peste 50 litre.

Cu stimă,

ILIE FLOAȘIU.

Mercurea (Erd. Szerdahely)

Comitatul Szeben